

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Petry Weissové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobců: a) A. H., b) nezl. T. H., zast. zákonným zástupcem A. H., oba zast. Mgr. Narcisem Tomáškem, advokátem, se sídlem U Starého mostu 111/4, Děčín, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 1. 2017, č. j. OAM-484/ZA-ZA12-ZA05-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 4. 2018, č. j. 29 Az 10/2017 - 76,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 4. 2018, č. j. 29 Az 10/2017 - 76, **se zrušuje**.
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 1. 2017, č. j. OAM-484/ZA-ZA12-ZA05-2016, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobcům náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti a o žalobě ve výši 10.520 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejich zástupce Mgr. Narcise Tomáška, advokáta.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) rozhodl tak, že se žalobci a) a jeho nezletilé dceři, žalobkyni b), neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobci napadli rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“). Ten ji shora označeným rozsudkem zamítl, neboť přisvědčil závěru žalovaného, že v případě žalobců nebyly splněny podmínky k udělení mezinárodní ochrany podle § 12 – § 14b zákona o azylu.

III.

[3] Žalobci (dále jen „stěžovatelé“) nyní napadají rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Navrhují jej zrušit a vrátit věc krajskému soudu k dalšímu řízení.

[4] K přijatelnosti kasační stížnosti stěžovatelé, vycházejí z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, uvádějí, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu hmotného a procesního práva a nerespektoval ustálenou judikaturu (kterou v kasační stížnosti označili). Lze se přitom podle stěžovatelů důvodně domnívat, že toto pochybení dosahuje takové intenzity, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné.

[5] Stěžovatelé nesouhlasí s tím, že nesplňují podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Podle jejich názoru se krajský soud dostatečně nevypořádal s jejich argumenty, vyslovil-li, že stěžovatelé nikdy nevyhledali v zemi původu jakoukoliv adekvátní pomoc státních orgánů, jejichž úkolem je podobné problémy řešit, a pouze předjímal, že by jim tyto adekvátně nepomohly. Stěžovatelé se do země původu nevraceli právě z důvodu, že se skrývali před těmito orgány, které jsou ovlivňovány příbuznými manželky stěžovatele a) a matky stěžovatelky b). Stěžovatelé zopakovali, že rodina manželky stěžovatele a) a matky stěžovatelky b) je politicky velmi vlivnou skupinou osob v Ázerbájdžánské republice schopnou ovlivnit jak státní orgány, tak justici, přičemž je napojena na prezidenta této země. V Ázerbájdžánské republice je běžným jevem korupce a zneužívání zákonů ve prospěch některých osob. Tyto osoby byly také schopny ovlivnit soudní řízení, které se týkalo rozvodu stěžovatele a).

[6] Stěžovatelé dále krajskému soudu vytýkají, že nepřihlédl k důkazu – zprávě o zemi původu z roku 2011, z níž vyplývá, že v Ázerbájdžánské republice neexistují instituce, na které by se mohly obrátit oběti domácího násilí, a to pouze na základě toho, že jej považoval za zastaralý. K tomu stěžovatelé poukazují na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 8. 8. 2017, č. j. 45 Az 21/2016 - 55, podle něhož nelze zastaralost zpráv o zemi původu posuzovat pouze na základě faktu, že od vypracování, resp. vydání, takové zprávy uplynul určitý čas; zastaralá je taková zpráva, která obsahuje informace, které v důsledku změny okolností v období mezi vypracováním zprávy a jejím použitím již nejsou aktuální, neboť situace popsaná ve zprávě se změnila. Podle stěžovatelů také žalovaný ani krajský soud v rozporu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 110/2004 - 75, nereflektovali jejich tvrzení o nedůvěře v ázerbájdžánské státní orgány, a to i přesto, že svá tvrzení konkretizovali a předložili veškeré důkazy, které měli k dispozici, a omezili svá zjištění pouze na to, že stěžovatelé předjímal, že by jim tyto orgány adekvátně nepomohly.

pokračování

[7] Stěžovatelé nesouhlasí ani se závěrem krajského soudu, že k udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu nebyla splněna podmínka potřebné míry a četnosti útoků ani podmínka příslušnosti k určité sociální skupině. Stěžovatelé odkazují na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 Azs 3/2012 - 45, podle něhož sociální skupinou ve smyslu citovaného ustanovení může být i rodina žadatele. V posuzovaném případě se přitom jak stěžovatelka b) považovala za příslušnici sociální skupiny „rodiny“, neboť byla pronásledována proto, že byla dcerou svého otce, tak i stěžovatel a), neboť sňatkem se svou manželkou se stal součástí její rodiny a jelikož se členům rodiny znelíbil, stal se obětí pronásledování. Žalovaný tedy nesprávně uzavřel, že ze zjištěných skutečností nelze dovodit jakékoliv ohrožení stěžovatelů, a krajský soud v napadeném rozsudku tomuto nesprávnému závěru přisvědčil, čímž zatížil své rozhodnutí vadou nezákonnosti.

[8] Podle stěžovatelů krajský soud neposoudil správně ani otázku hrozící vážné újmy podle § 14a odst. 2 zákona o azylu, neboť mají za to, že při návratu do země původu by stěžovatelce b) hrozilo ze strany její matky jednání mající charakter nelidského a ponižujícího zacházení podle § 14a odst. 2 písm. b) a d) zákona o azylu. V případě stěžovatelky b) tedy byly splněny podmínky k udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, a z toho důvodu byly u stěžovatele a) naplněny podmínky k udělení doplňkové ochrany podle § 14b téhož zákona. Pokud k tomu krajský soud uvedl, že situace stěžovatelů je problematická, avšak jedná se o jejich soukromý problém, který lze řešit pomocí ázerbájdžánských státních orgánů, stěžovatelé zdůrazňují, že státní orgány v zemi původu nepředstavují řešení jejich problému, ale jednu z příčin, neboť rodina manželky stěžovatele a) a matky stěžovatelky b) je schopna ovlivnit fungování příslušných státních orgánů.

IV.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti zdůraznil, že zjistil skutečný stav věci, případ posuzoval ve všech souvislostech, zabýval se všemi skutečnostmi, které stěžovatelé v průběhu správního řízení uvedli a opatřil si potřebné podklady a objektivní informace pro rozhodnutí. Dále uvedl, že kasační námitky považuje za neopodstatněné a plně se ztotožňuje se závěry uvedenými v napadeném rozsudku. Má za to, že jak napadené rozhodnutí, tak i napadený rozsudek jsou v souladu s právními předpisy. Žalovaný proto kasačnímu soudu navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

V.

[10] Před zahájením meritorního přezkumu věci se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou přijatelnosti kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany pro nepřijatelnost, pokud tato stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[11] Vymezením institutu nepřijatelnosti a výkladem konceptu přesahu vlastních zájmů stěžovatele se Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu,

2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[12] V právě posuzované věci mají stěžovatelé za to, že kasační stížnost je přijatelná, neboť v napadeném rozsudku krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a hrubě pochybil při výkladu hmotného a procesního práva, přičemž se podle nich jedná o pochybení takové intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Stěžovatelé konkrétně krajskému soudu vytýkají, že nenalezl vady ve zjišťování skutkového stavu žalovaným a ve shodě s žalovaným neshledal v jejich případě naplnění podmínek k udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu ani doplňkové ochrany podle § 14a a §14b téhož zákona. Tvrzená pochybení nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[13] Nejvyšší správní soud tudíž přistoupil k posouzení kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost je důvodná.

[15] Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatelé shledávají rozsudek krajského soudu mimo jiné nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku je přitom vadou tak závažnou, že by se jí Nejvyšší správní soud musel podle § 109 odst. 4 s. ř. s. zabývat z úřední povinnosti, tedy i tehdy, pokud by ji stěžovatelé sami nenamítali.

[16] Stěžovatelé spatřují nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku pro nedostatek důvodů v tom, že se v něm krajský soud řádně nevypořádal s jejich žalobní argumentací, týkající se jejich reálné možnosti vyhledat v zemi původu za situace hrozícího pronásledování ze strany příbuzných manželky stěžovatele a) a matky stěžovatelky b) pomoc u státních orgánů (které jsou těmito příbuznými ovládány).

[17] Nepřezkoumatelnost rozsudku pro nedostatek důvodů je dána zejména tehdy, opřel-li soud rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75), nebo pokud zcela opomenul vypořádat některou z námitek uplatněných v žalobě (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, či rozsudek ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 - 74).

pokračování

V rozsudku ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006 - 91, rovněž kasační soud dovodil, že nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu způsobuje i to, „[p]řezkoumal-li krajský soud rozhodnutí žalovaného, které pro absenci odůvodnění nebylo přezkoumání vůbec způsobilé.“

[18] Nejvyšší správní soud přisvědčil stěžovatelům, že napadený rozsudek vadou nepřezkoumatelnosti trpí; i když tak usoudil z jiného důvodu, než namítají stěžovatelé. Dospěl totiž k závěru, že nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů je již napadené rozhodnutí, přičemž krajský soud pochybil tím, že jej vůbec podrobil věcnému přezkumu. Tím zatížil vadou nepřezkoumatelnosti i napadený rozsudek.

[19] Podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., *soud zruší napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání rozsudkem pro nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí.*

[20] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 23. 7. 2008, č. j. 3 As 51/2007 - 84, vyslovil, že „z odůvodnění rozhodnutí musí být zřejmé, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené, podle které právní normy rozhodl, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů.“ Neobsahuje-li odůvodnění rozhodnutí správního orgánu uvedené skutečnosti, trpí vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů. V rozsudku ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006 - 74, také Nejvyšší správní soud vyjádřil, že nepřezkoumatelné rozhodnutí pro nedostatek důvodů lze definovat jako rozhodnutí, jež nelze přezkoumat pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno.

[21] Z § 28 odst. 1 zákona o azylu vyplývá, že mezinárodní ochranu lze udělit ve formě azylu nebo doplňkové ochrany; shledá-li správní orgán při svém rozhodování, že jsou naplněny důvody pro udělení azylu podle § 12, § 13 nebo § 14 téhož zákona, udělí azyl přednostně. Pokud správní orgán dospěje k závěru, že nebyly naplněny důvody pro udělení azylu jako vyšší formy mezinárodní ochrany, v souladu se zákonem posoudí, zda cizinec nesplňuje důvody k udělení doplňkové ochrany. Podle § 28 odst. 2 zákona o azylu neshledá-li správní orgán důvody k udělení ani jedné z forem mezinárodní ochrany, odůvodní své rozhodnutí ve vztahu k oběma formám mezinárodní ochrany.

[22] V nyní posuzované věci podal stěžovatel a) žádost o udělení mezinárodní ochrany jménem svým a jménem své nezletilé dcery, stěžovatelky b). Jako důvod žádosti stěžovatelé ve správním řízení označili obavy z manželky stěžovatele a) a matky stěžovatelky b) v jedné osobě, resp. z jejich příbuzných, v případě návratu stěžovatelů do země původu. Příbuzní manželky stěžovatele a) mu totiž dávají za vinu psychické problémy jeho manželky, v jejichž důsledku je ohrožena i stěžovatelka b), která již v minulosti byla ze strany své matky vystavena násilí. Z žaloby a kasační stížnosti je dále zřejmé, že stěžovatelé jsou na rozdíl od žalovaného a krajského soudu přesvědčeni o tom, že v jejich případě byly

naplněny podmínky k tomu, aby jim žalovaný udělil azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu, případně doplňkovou ochranu podle § 14a a § 14b téhož zákona.

[23] Nejvyšší správní soud tedy především přezkoumal napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že právě části odůvodnění napadeného rozhodnutí, vztahující se k neudělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu a k neudělení doplňkové ochrany podle § 14a téhož zákona, vykazují zásadní nedostatky, a to ve vztahu k žádosti o udělení mezinárodní ochrany stěžovatelky b).

[24] Podle § 12 písm. b) zákona o azylu se cizinci udělí azyl, *bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*

[25] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 5. 2009, č. j. 5 Azs 36/2008 - 119, ke vzniku nároku na udělení azylu podle citovaného ustanovení vyslovil, že žadatel musí kumulativně splnit tyto podmínky: „(1) musí se nacházet mimo zemi svého původu (tato podmínka není explicitně v zákoně o azylu stanovena, neboť se presumuje z povahy věci); (2) musí mít odůvodněný strach [...]; (3) jemu hrozící újma musí dosahovat intenzity pronásledování [...]; (4) ochrana v zemi původu selhala [...]; (5) musí být pronásledován z azylově relevantních důvodů [...]; a (6) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule (viz § 15 zákona o azylu).“

[26] Ve vztahu k žádosti o udělení mezinárodní ochrany stěžovatelky b) [kterou za ni učinil stěžovatel a)] žalovaný v napadeném rozhodnutí předeslal, že stěžovatelku b) kvůli jejímu nízkému věku nevyslechl přímo, ale pouze prostřednictvím jejího zákonného zástupce, stěžovatele a), ačkoliv tento stěžovatel s výsledkem nezletilé stěžovatelky b) vyslovil souhlas. Při rozhodování o této žádosti tedy žalovaný vycházel z obsahu pohovoru provedeného se stěžovatelem a), neboť měl za to, že tak byl řádně a úplně zjištěn skutečný stav věci. K závěru o neudělení azylu stěžovatelům podle § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný vyjádřil, že stěžovateli tvrzené důvody žádosti o mezinárodní ochranu nelze podřadit pod důvody taxativně vyjmenované v tomto ustanovení. Nadto uváděné problémy souvisejí se soukromými osobami (a nikoliv s ázerbájdžánskými státními orgány), proti kterým se stěžovatelé nesnažili bránit u kompetentních ázerbájdžánských státních orgánů. Násilný incident z roku 2009, při kterém byl stěžovatel a) zbit, žalovaný zhodnotil jako ojedinělý incident, který by ani teoreticky nesplňoval míru pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Žalovaný také obecně vyjádřil, že s ohledem na tvrzené důvody žádosti o mezinárodní ochranu se stěžovatelů nedotýká problematická situace v oblasti potlačování politických práv, svobody projevu a občanské společnosti v Ázerbájdžánské republice. Také zdůraznil, že řízení o azylu není o tom, zda stát, ze kterého žadatel pochází, je schopen zajistit ochranu jednotlivců proti nezákonnému jednání, ale o tom, zda žadatel splňuje předpoklady pro udělení azylu podle zákona o azylu; ani skutečnost, že v některé zemi existuje ne zcela demokratický režim, zákony jsou zneužívány ve prospěch některých osob a lidská práva jsou pošlapávána, neznamená, že kterýkoliv občan takové země je tomuto negativnímu vlivu přímo nebo zprostředkovaně vystaven.

pokračování

[27] Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, že žalovaný neudělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu stěžovatelce b) odůvodnil pouze obecným poukazem na to, že stěžovateli uváděné azylové důvody nenaplňují žádný z taxativně uvedených důvodů obsažených v tomto ustanovení a že tvrzené problémy se soukromými osobami nebyly v první řadě řešeny u ázerbájdžánských státních orgánů. Žalovaný tedy zjevně v případě stěžovatelky b) neshledal naplnění podmínky pronásledování z azylově relevantního důvodu a podmínky selhání ochrany v zemi původu ve smyslu výše citovaného rozsudku kasačního soudu č. j. 5 Azs 36/2008 - 119. Svůj závěr však ve vztahu ke konkrétním tvrzením uváděným ve správním řízení stěžovatelem a) ve vztahu ke stěžovatelce b) nikterak blíže nezduvodnil, zejména neobjasnil, proč stěžovatelem a) předestřené skutečnosti ohledně stěžovatelky b) (blíže specifikované dále v tomto rozsudku) nebyly z hlediska § 12 písm. b) zákona o azylu relevantní (přinejmenším ve vztahu k důvodu odůvodněního strachu z pronásledování pro příslušnost k určité sociální skupině – rodině; k tomu v podrobnostech srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 Azs 3/2012 - 45).

[28] Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se *[d]oplňková ochrana [...] udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Za vážnou újmu se podle citovaného odstavce 1 považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*

[29] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 - 62, k citovanému ustanovení vyslovil, že „*k udělení doplňkové ochrany je třeba splnit všechny podmínky stanovené § 14a odst. 1 zákona o azylu [resp. čl. 2 písm. e) kvalifikační směrnice] kumulativně – tj., že žadatel (1) se musí nacházet mimo zemi svého původu; (2) musí mít důvodné obavy, že mu hrozí skutečné nebezpečí (reálná hrozba); (3) vážné újmy; (4) nemůže nebo není ochoten využít ochrany v zemi původu; a (5) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule.*“

[30] K závěru o neudělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu stěžovatelům žalovaný bez dalšího dovodil, že nenalezl žádné skutečnosti, na základě kterých by jim mohla hrozit v případě návratu do vlasti vážná újma uložením nebo vykonáním trestu smrti. Žalovaný rovněž dovodil, že stěžovatelům po návratu do vlasti nehrozí nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení či trestání. Konkrétně vysvětlil, že stěžovatel a) byl jedenkrát v dubnu roku 2009 zbit příbuznými své manželky, přičemž se jednalo o ojedinělý incident, v následujících letech již nedošlo k žádnému napadení

stěžovatele a). Stěžovatelem a) tvrzené problémy související s probíhajícím rozvodovým řízením v Ázerbájdžánské republice neshledal žalovaný vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. Žalovaný dále vyslovil, že situace stěžovatele a) a jeho dcery-stěžovatelky b) je v souvislosti s násilným jednáním jeho manželky ke stěžovateli b) závažná a případný rozvod či odebrání dcery z péče matky problematická, tyto problémy se však nedají podřadit pod hrozbu vážné újmy podle příslušných ustanovení zákona o azylu. Žalovaný neshledal relevantním z pohledu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu ani zdravotní stav stěžovatele a). Žalovaný následně v napadeném rozhodnutí uvedl také to, že v Ázerbájdžánské republice neprobíhá ozbrojený konflikt, jehož důsledky by bylo možné pokládat ve vztahu ke stěžovateli a) za vážnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Žalovaný nakonec stroze uzavřel, že návrat stěžovatelů do země původu nebude ani v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Ve vztahu ke stěžovateli b) však žalovaný v napadeném rozhodnutí nikterak blíže nevysvětlil ani svůj závěr o neudělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu.

[31] Z výše uvedeného je zjevné, že se žalovaný v napadeném rozhodnutí nevypořádal s tvrzeními stěžovatele a) vyjádřenými ve správním řízení ohledně hrozícího nebezpečí stěžovatelce b) ze strany její matky v případě návratu do země, a to ani ve vztahu k možnému udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu ani k udělení doplňkové ochrany podle § 14a téhož zákona. Stěžovatel a) přitom nejenom při pohovoru dne 27. 5. 2016, ale i ve svých dalších vyjádřeních v průběhu správního řízení opakovaně a podrobně poukazoval na psychické problémy své manželky a matky stěžovatelky b) a související fyzické a psychické útoky na stěžovatelku b). Vyjadřoval přitom vážné obavy o život svůj, ale především stěžovatelky b) a popisoval jaké obtíže jim se stěžovatelkou b) tyto obavy přinášely v jejich běžném životě v zemi původu. Stěžovatel a) rovněž při tomtéž pohovoru uvedl, že se nemohl s žádostí o pomoc obrátit na ázerbájdžánské státní orgány, neboť jistá forma násilí vůči dětem (bití) je v Ázerbájdžánské republice běžným jevem a jeho manželka stěžovatelku b) napadala přece „jenom“ z důvodu její psychické nemoci. Stěžovatel a) také zdůraznil, že příbuzní jeho manželky mají vazby na ázerbájdžánské státní orgány, včetně policie i soudů, což možnost dovolání se pomoci proti chování manželky a matky stěžovatelky b) znemožňuje. Tyto skutečnosti žalovaný v napadeném rozhodnutí taktéž nezohlednil, nezvažoval tedy skutečnou možnost stěžovatelky b), resp. stěžovatele a), dovolat se ochrany před jednáním její matky u ázerbájdžánských státních orgánů a pouze uzavřel, že tak stěžovatelé vůbec neučinili.

[32] Z napadeného rozhodnutí tedy nejsou zřejmé důvody, pro které nebyl stěžovatelce b) udělen azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu ani doplňková ochrana podle § 14a téhož zákona. Takové rozhodnutí je tedy ve světle výše citované judikatury kasačního soudu nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Krajský soud tedy pochybil, nezrušil-li toto rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a meritorně jej přezkoumal.

[33] Přes právě uvedené se může Nejvyšší správní soud vyjádřit i ke kasačním námitkám, uplatněným s poukazem na kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., vytykajícím, že skutkový stav věci nemá oporu ve spisu. I tomu je třeba přisvědčit.

pokračování

[34] Nejvyšší správní soud totiž nepřehlédl, že žalovaným opatřené podklady rozhodnutí jsou veskrze obecné a o otázkách, jež jsou relevantní v souzené věci v případě obou stěžovatelů, v podstatě ničeho nevypovídají, resp. nejsou oporou pro závěry žalovaného. Naopak v obecné rovině potvrzují námitky stěžovatelů. Z těchto podkladů, jež obsahují pouze obecné informace o stavu lidských práv a bezpečnostní situaci, vyplývá, že v zemi původu stěžovatelů panuje nesvoboda a vážné porušování práva na spravedlivý proces (viz zpráva Freedom House ze dne 20. 6. 2016 - Svoboda ve světě 2016 - Ázerbajdžán), velká a systémová korupce, včetně zkorumpovaného justičního systému a neefektivní justice, která je servilní vůči výkonné moci, v rámci níž velké pravomoci náleží právě prezidentovi (viz stejná zpráva). Přitom stěžovatelé právě na možnosti rodiny manželky stěžovatele a) a matky stěžovatelky b) s ohledem na blízký vztah k prezidentovi poukazovali již ve správním řízení. Činnost lidskoprávních nevládních organizací je potlačována a znesnadňována (viz zpráva Výroční zpráva Amnesty International 2015/2016 - Ázerbajdžán ze dne 24. 2. 2016, nebo výroční zpráva Human Rights Watch 2016 - Ázerbajdžán ze dne 27. 1. 2016). V kontextu uvedeného se tak jako zcela nepodložený jeví závěr žalovaného, že „[v] Ázerbajdžánu také působí mnoho mezinárodních organizací a neziskové organizace, včetně těch, které se specificky zabývají pomocí dětem.“, a tudíž je nepotvrzená i úvaha žalovaného o tom, že se stěžovatelé mají obrátit s pomocí v zemi původu na nevládní organizace. Ostatně z již opakovaně zmiňované zprávy Freedom House se též podává, že problémem v zemi původu stěžovatelů zůstává i domácí násilí.

[35] Jak již výše naznačeno, žalovaný, přestože zjevně považoval za věrohodnou výpověď podanou při pohovoru stěžovatelem a), při posouzení věci nikterak nezohlednil možný vliv rodiny matky stěžovatelky b) a manželky stěžovatele a) na státní, tedy i justiční orgány. A to přesto, že se stěžovatel a) snažil prostřednictvím dodaných fotografií, ale i dalších podkladů svá tvrzení doložit. Žalovaný pouze konstatoval, že fotografie „*samy o sobě (...) neprokazují žádná tvrzení žadatele*“. Nutno však připomenout, že podklady je třeba hodnotit nejen jednotlivě, ale též ve vzájemných souvislostech a v kontextu tvrzení účastníků řízení, a to tím spíše, pokud o věrohodnosti výpovědi žadatele o mezinárodní ochranu správní orgán neměl pochybnosti, jak tomu bylo v souzené věci. Právě z uvedených důvodů nemůže obstát ani závěr, že se stěžovatelé měli pokusit obrátit s žádostí o pomoc na státní orgány v zemi původu. Přitom stěžovatelé po celou dobu správního řízení setrvali a konzistentně namítali, že z důvodů napojení rodiny manželky stěžovatele a) a matky stěžovatelky b) státní orgány tuto pomoc nejsou ochotny poskytnout.

[36] Již jen pro doplnění lze poukázat na zprávu mezinárodní organizace pro migraci (IOM) z prosince 2015 – Údaje o zemi Ázerbajdžán, která má být podkladem napadeného rozhodnutí, z níž však jedinou přínosnou a pro věc využitelnou informací (na niž také žalovaný odkazuje) je skutečnost, že v zemi původu nefunguje systém veřejného zdravotního pojištění, avšak veřejné kliniky a nemocnice jsou bezplatné, pokud má osoba platný občanský průkaz. Ve světle věrohodné výpovědi stěžovatele a) podané i za stěžovatelku b) je tato zpráva veskrze bezvýznamná.

[37] Z právě uvedených důvodů shledává Nejvyšší správní soud naplněným i kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Skutkový stav věci, z něhož žalovaný vycházel, nemá oporu ve spisu, jelikož obstarané obecné zprávy s informacemi o zemi původu nejsou z hlediska vlastního posouzení předpokladů pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany s ohledem na stěžovateli uplatněné důvody přínosné.

[38] V dalším řízení je tudíž nezbytné skutkový stav věci doplnit, a to nejen případným využitím pohovoru se stěžovatelkou b), k němuž již stěžovatel a) udělil dříve souhlas, ale též obstaráním zpráv o situaci v zemi původu, které se budou primárně vztahovat k těm okruhům otázek, na něž ve své žádosti a konzistentních vyjádřeních oba stěžovatelé poukazují. Nelze nadto přehlédnout, že stěžovatelka je osobou nezletilou, dítětem, což jistě může být významné z pohledu posouzení možnosti udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. I těmito otázkami je třeba se v dalším řízení zabývat, jelikož žalovaný je dosud v úvahu vůbec nevzal.

[39] S ohledem na právě uvedená pochybení, jichž se žalovaný dopustil, se již Nejvyšší správní soud nemohl zabývat kasačními námitkami, uplatněnými s poukazem na § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

VI.

[40] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatelů je důvodná, proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. napadený rozsudek krajského soudu zrušil. S ohledem na důvody zrušení rozsudku krajského soudu Nejvyšší správní soud zrušil podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 1 téhož zákona také napadené rozhodnutí. Podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 4 téhož zákona pak vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení.

[41] V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 78 odst. 5 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný tedy v dalším řízení doplní dosavadní skutková zjištění, jak již výše uvedeno, a poté se bude důkladně zabývat prvořadě tvrzenými obavami z návratu stěžovatelky b) do země původu ve vztahu k její žádosti o mezinárodní ochranu, zejména co se týče možnosti udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu a doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 téhož zákona, neboť v této části dosud jeho rozhodnutí z pohledu jeho přezkoumatelnosti neobstálo. Taktéž s ohledem na doplnění skutkového stavu opětovně posoudí i tvrzení uplatňovaná ve správním řízení stěžovatelem a) z pohledu udělení některé z forem mezinárodní ochrany, jelikož správnost závěrů žalovaného ve vztahu k tomuto stěžovateli s ohledem na nedostatečně zjištěný skutkový stav věci nebylo dosud možno podrobit přezkumu z pohledu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jak již také uvedeno.

[42] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona, podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelé měli v řízení o kasační stížnosti i v řízení o žalobě úspěch, mají právo na náhradu nákladů těchto řízení. Jelikož je Nejvyšší správní soud posledním soudem, který o věci rozhodl, je povinen rozhodnout o nákladech celého soudního řízení (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

pokračování

[43] Řízení ve věcech mezinárodní ochrany je osvobozeno od placení soudních poplatků. V řízení o žalobě byli stěžovatelé zastoupeni Organizací pro pomoc uprchlíkům (což je právnická osoba financovaná státem). Stěžovatelům tudíž vznikly náklady pouze v souvislosti s řízením o kasační stížnosti, v němž byli zastoupeni advokátem. Tyto náklady za řízení o kasační stížnosti spočívají v odměně jejich zástupce, která byla určena podle § 11 odst. 1 písm. a) a d) ve spojení s § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) [dále jen „advokátní tarif“], a to za dva úkony právní služby poskytnuté každému ze stěžovatelů v řízení o kasační stížnosti (převzetí a příprava zastoupení, sepsání kasační stížnosti) snížené ve vztahu ke každému z nich o 20 % v souladu s § 12 odst. 4 advokátního tarifu po 2. 480 Kč, tedy v celkové výši 9.920 Kč (tj. 2x2x2480 Kč). Náhrada hotových výdajů (režijní paušál) činí podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu za každý z uvedených dvou úkonů 300 Kč, tj. celkem 600 Kč. Náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti tak činí celkem 10.520 Kč. Zástupce stěžovatelů přitom nedoložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, o částku této daně se tudíž odměna a náhrada hotových výdajů nezvyšuje.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. ledna 2021

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu